

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА»**

Кафедра соціальної педагогіки

РОБОЧА ПРОГРАМА

освітнього компонента «Соціальна робота з різними категоріями клієнтів у громаді»

для освітнього рівня першого (бакалаврського)

галузь знань 23 – Соціальна робота

спеціальність (спеціальності) 231 – Соціальна робота

освітня програма (освітні програми) Соціальна робота. Соціальна педагогіка.
Практична психологія

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 25 серпня 2022 р.

Завідувач кафедри (підпис)

1. Назва освітнього компонента.

Соціальна робота з різними категоріями клієнтів у громаді

2. Тип освітнього компонента.

Обов'язковий

3. Рік (роки) навчання.

2-й рік

4. Семестр / семестри.

4 семестр

5. Кількість кредитів ECTS.

6 кредитів

6. Відомості про викладача (викладачів).

Юрків Ярослава Ігорівна – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри соціальної педагогіки, e-mail yurkiv.yara@gmail.com

7. Очікувані результати навчання.

Вивчення курсу сприяє:

Формуванню інтегральної компетентності: здатності вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері соціальної роботи, соціальної педагогіки і практичної психології або у процесі навчання, що передбачає застосування певних соціальних, соціально-педагогічних та психологічних теорій та методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Курс сприяє формуванню

Загальних компетентностей:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 11. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 12. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 13. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК 14. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК 15. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Спеціальних компетентностей:

СК 2. Здатність прогнозувати перебіг різних соціальних, соціально-педагогічних, психологічних процесів, використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій відповідно до визначених завдань, потреб цільової аудиторії, актуального стану середовища.

СК 4. Здатність до аналізу соціально-психологічних і соціально-педагогічних явищ, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи і громади, розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків, виявлення актуального стану психологічної безпеки, наявних ризиків та їх уникнення.

СК 5. Здатність до виявлення, соціального інспектування й оцінки потреб вразливих категорій громадян, у тому числі які опинилися в складних життєвих обставинах.

СК 9. Здатність оцінювати соціальні, соціально-педагогічні і психологічні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів.

СК 11. Здатність до надання допомоги та підтримки клієнтам із врахуванням їх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, гендерних, етнічних та інших особливостей.

СК 15. Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад, встановлювати і підтримувати професійні відносини, співпрацювати з профільними

фахівцями, професійними організаціями, іншими зацікавленими сторонами щодо виконання професійної діяльності.

СК 16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів професійної діяльності.

СК 17. Здатність виявляти і залучати ресурси організацій-партнерів з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності.

СК 18. Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері, здійснювати соціально-виховну та анімаційну діяльність з різними категоріями клієнтів, дітьми та молоддю з особливими потребами.

СК 20. Здатність до сприяння підвищенню добробуту і соціального захисту осіб, здійснення соціальної допомоги та надання підтримки тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах.

Вивчення курсу повинно забезпечити досягнення здобувачами таких *програмних результатів навчання*:

ПРН 1. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.

ПРН 2. Вільно спілкуватися усно і письмово державною та іноземною мовами з професійних питань.

ПРН 3. Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, соціальної педагогіки, практичної психології, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.

ПРН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу соціальної, соціально-педагогічної, психологічної проблеми.

ПРН 5. Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.

ПРН 6. Розробляти перспективні та поточні плани, програми проведення профілактичних та просвітницьких заходів, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо відповідно до вимог замовника, оперативно приймати ефективні рішення у складних ситуаціях.

ПРН 7. Використовувати спеціалізоване програмне забезпечення у ході розв'язання професійних завдань.

ПРН 8. Критично аналізувати й оцінювати чинну соціальну політику країни, соціально-політичні процеси на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях.

ПРН 10. Аналізувати соціально-психологічні процеси в малих та великих групах, самостійно обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) та технології соціальної, соціально-педагогічної, психологічної допомоги.

ПРН 12. Визначати зміст співпраці з організаціями-партнерами з соціальної роботи, розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних, соціально-педагогічних та психічних явищ в контексті виконання професійних завдань.

ПРН 13. Використовувати методи соціальної діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів.

ПРН 17. Встановлювати та підтримувати взаємини з клієнтами на підґрунті взаємної довіри та відповідно до етичних принципів і стандартів професійної діяльності, надавати їм психологічну підтримку й наснажувати клієнтів.

ПРН 19. Виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин; складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.

ПРН 20. Виявляти етичні дилеми та суперечності у професійній діяльності та

застосовувати засоби супервізії для їх розв'язання.

ПРН 21. Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних, гендерно-вікових та інших відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.

ПРН 22. Демонструвати вміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей; використовувати методи соціально-виховної та анімаційної діяльності у роботі з різними категоріями клієнтів, дітьми та молоддю з особливими потребами.

ПРН 24. Визначати зону професійної відповідальності та взаємодіяти з різними фахівцями, органами, установами, організаціями щодо виконання завдань професійної діяльності.

Soft skills: вміння вирішувати складні проблеми; контекстне мислення; вміння налагоджувати міжособистісні контакти; вміння прогнозувати; гнучкість, швидка адаптація до змін, оцінка та прийняття рішень тощо.

8. Передумови (актуальні знання, необхідні для опанування освітнього компонента).

«Міждисциплінарний підхід у соціальній роботі», «Історія, теорія і практика соціальної роботи», «Соціальна робота і соціальна політика в Україні», «Соціальна педагогіка», «Соціальне партнерство і посередництво в соціальній роботі».

9. Зміст освітнього компонента.

№	Змістовні модулі та їхня структура	денна форма навчання					заочна форма навчання				
		загальна кількість	лекції	практичні заняття	лабораторні роботи	самостійна робота	загальна кількість	лекції	практичні заняття	лабораторні роботи	самостійна робота
Змістовий модуль 1.											
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З РІЗНИМИ КАТЕГОРІЯМИ КЛІЄНТІВ У ГРОМАДІ											
1.1.	Розвиток соціальної роботи у територіальній громаді у вітчизняній та зарубіжній теорії і практиці.	14	4	4		8	12	4			10
1.2.	Ролі фахівця із соціальної роботи в територіальній громаді.	10	2	4		8	14		2		12
1.3.	Соціальні послуги у громаді: новели законодавства.	14	2			10	14	2			12
1.4.	Класифікація теорій соціальної роботи та їх застосування в практиці соціальної роботи в територіальній громаді.	16	4	4		10	14		2		12
1.5.	Наснаження як метод роботи соціального працівника територіальної громади.	12	4	4		8	14	2			12
1.6.	Сучасні моделі соціальної роботи у територіальній громаді.	10	4			8	10				10
1.7.	Ресурсне забезпечення соціальної роботи в громаді.	10		4		8	10		2		8
Змістовий модуль 2.											
ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З РІЗНИМИ КАТЕГОРІЯМИ КЛІЄНТІВ У ГРОМАДІ											

2.1.	Розробка і впровадження соціальних проєктів на локальному рівні.	18		4		10	14	2			12
2.2.	Роль партнерства в організації соціальної роботи на рівні громади.	10		4		6	14		2		12
2.3.	Методи соціальної роботи в територіальній громаді.	18	8			10	16	2	2		12
2.4.	Правові та етичні засади роботи у громадах.	12	4	4		8	10				10
2.5.	Зелена соціальна робота.	10	2	4		6	10				10
2.6.	Особливості роботи з різними групами клієнтів у громаді.	10	2			6	10	2			10
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ ГОДИН		180	36	36		108	180	12	12		156

10. Список рекомендованої навчальної літератури.

Основна навчальна література

1. Караман О. Л., Юрків Я. І. Вразливі категорії дітей та молоді як об'єкт соціальної роботи в громаді. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки.* 2019. №6 (329) жовтень. Ч. I. С. 5–14
2. Про соціальні послуги : Закон України зі змінами і доповненнями, внесеними Законами України від 16 листопада 2021 року N 1875-IX, від 14 квітня 2022 року N 2193-IX. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/t192671?an=1>
3. Реінтеграція дітей з альтернативних форм догляду до біологічних сімей: методичний посібник для фахівців соціальної сфери, соціальних працівників і педагогів, спеціалістів інтернатних закладів, батьків-вихователів дитячих будинків сімейного типу та прийомних сімей, представників територіальних громад, які працюють з дітьми та сім'ями у складних життєвих обставинах / Дуванська К. О., Литвинова Н. А., Кальченко Л. В., Федотова Т. В., Юрків Я. І.; за заг. ред. Караман О. Л., Харченко С. Я. Київ: Талком, 2020. 292 с.
4. Соціальна робота: реалії та виклики часу: навчально-методичний посібник. Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2021. 219 с.
5. Соціальний захист. Рекомендації громадам щодо організації надання соціальних послуг в умовах воєнного стану. URL: <https://auc.org.ua/novyna/rekomendaciyi-gromadam-shchodo-organizaciyi-nadannya-socialnyh-poslug-v-umovah-voyennogo>
6. Слезанська Г. І. Соціальна робота в територіальній громаді: теорії, моделі та методи: монографія / за наук.ред.д-ра пед. наук, проф. В. А. Поліщук. Тернопіль: ТНПУ імені В. Гнатюка, 2018. 382 с.
7. Слезанська Г., Поліщук В. Соціальна робота в громаді за кордоном: історія та сучасні тенденції розвитку. *Social Work and Education.* 2019. Vol. 6, №4. Ternopil-Aberdeen, PP. 390-407 DOI: 10.25128/2520-6230.19.4.5
8. Стратегія розвитку освіти в громаді : практичний poradnik. / Войцех Мархлевські, Олег Процак. Київ, 2018. 56 с.
9. Юрків Я. І. Соціальна вулична робота як засіб формування здорового способу життя підлітків у громаді. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки.* 2020. № 2 (333) лютий. Ч.ІІ. С. 294–304. [https://doi.org/10.12958/2227-2844-2020-2\(333\)-2-294-304](https://doi.org/10.12958/2227-2844-2020-2(333)-2-294-304)
10. Юрків Я. І. Особливості надання соціальних послуг дітям і підліткам в умовах громади. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки.* 2020. № 7 (338) грудень. С. 76–83. [https://doi.org/10.12958/2227-2844-2020-7\(338\)-76-83](https://doi.org/10.12958/2227-2844-2020-7(338)-76-83)
11. Casework Self-Evaluation: A Single-Subject Approach URL: <https://scholar.google.com/scholar?start=70&q=what+is+casework>
12. Baldwin, M. (2017). Social work, critical reflection and the learning organization. Routledge. 246.
13. Doel, M., & Marsh, P. (2017). Task-centred social work. Routledge. 160.

Додаткова навчальна література

1. Децентралізація. URL: <https://decentralization.gov.ua/social>
2. Отрощенко Н. Л. Розробка програми діяльності соціального педагога щодо підтримки неповних сімей в умовах закладу загальної середньої освіти. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2021. № 1 (339) березень, Ч. II. С. 140 – 148.
3. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
4. Семигіна, Т. Розвиток власних теорій соціальної роботи: глобальні тенденції. *Розвивальний потенціал Сучасної соціальної роботи: методологія та технології*: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, 15 – 16 березня 2018 року, Київ / за ред. Ю.М. Швалба. Київ : КНУ імені Тараса Шевченка, 2018.
5. Соціальний захист. АМУ надала пропозиції щодо запровадження державної підтримки діяльності фахівців із соціальної роботи в громадах. URL: <https://auc.org.ua/novyna/amu-nadala-propozyciyi-shchodo-zaprovadzhennya-derzhavnoyi-pidtrymky-diyalnosti-fahivciv-iz>
6. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
7. Купенко О. В. Соціальна робота: від теорії до практики: навчальний посібник. Суми: Сумський державний університет, 2020. 192 с.
8. Місцеве самоврядування в Україні та світі. Цікаві факти / заг. ред. та упоряд. Парасюк І. Л., Телешова Ю. В. Київ : ФОП Москаленко О.М., 2016. 15 с.
9. Практикум: соціальна сфера (workshop book: social sphere) / автори-укладачі: І. В. Літяга , С. М. Ситняківська; за заг. ред. проф. Н. А. Сейко. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. 277 с.
10. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
11. Соціальні послуги в об'єднаних територіальних громадах (на прикладі Радсадівської об'єднаної територіальної громади). URL: <https://knute.edu.ua/file/NjY4NQ==/da738f93db7366338b457bec190d96f7.pdf>
12. Президент України. Офіційне інтернет представництво. URL: <https://www.president.gov.ua/ua/documents/constitution/konstituciya-ukrayini-rozdil-xi>
13. Cournoyer, B. R. (2017). *The social work skills workbook*. Cengage Learning. 346.
14. Horishna, N., Slozanska, H. (2017). Dual Degree Programs In Social Work: is it Possible in Ukraine? *Economics and Sociology*, Vol.10, No.2, pp.165-178.DOI: 10.14254/2071-789X.2017/10-2/12

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
2. Національна академія педагогічних наук України. URL: <https://naps.gov.ua/ua/>
3. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
5. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua>
6. Міністерство соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/>
7. Бібліотека Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. URL: <http://libr.luguniv.edu.ua/>
8. Цифровий репозиторій Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. URL: <http://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/>
9. Харківський інститут соціальних досліджень. URL: <http://khisr.kharkov.ua/index.php?id=1427045457>
10. Why Social Work is Political, and How it Matters for Democracy. URL: <https://today.uconn.edu/2022/03/why-social-work-is-political-and-how-it-matters-for-democracy/>

11. Технології викладання та атестації. Діяльність здобувача освіти:

- опанування теоретичного матеріалу;
- виступ з повідомленням на практичному занятті;
- виголошення доповіді на практичному занятті;
- участь у дискусії на практичному занятті;
- виконання завдань до практичних занять;
- складання презентацій, структурно-логічних схем;
- написання есе;
- написання реферату.

Поточний контроль:

усне опитування; есе; письмовий контроль; написання реферату, контрольної-модульної робота.

Форма семестрового контролю:

Екзамен

12. Критерії оцінювання (у %).

Семестрову рейтингову оцінку розраховують, виходячи з критеріїв:

- письмові модульні контрольні роботи – 20%;
- результати роботи на практичних заняттях – 54 %;
- самостійна робота – 20%.
- робота на інтерактивній лекції – 6%.

13. Мова викладання.

Українська